

MŮJ ROK

1969

BizBooks

Brno 2019

Můj rok 1969

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.bizbooks.cz
www.albatrosmedia.cz

Bizbooks[®]

Alena Breuerová

Můj rok 1969 – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2019

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS MEDIA a.s.

MŮJ ROK 1969

Alena Breuerová

Odpovědná redaktorka: Jarmila Frejtichová

Jazyková korektura: Táňa Holečková

Grafický design: Ema Pavlovská

Technická redakce: Barbora Pokorná

Sazba: Martina Pokorná

Obálka: Pavel Ševčík

Ilustrace na obálce: Martin Rubec

© Alena Breuerová, 2019

© Jiří Finda, ČTK, 2019

Objednávky knih:

www.albatrosmedia.cz

eshop@albatrosmedia.cz

bezplatná linka 800 555 513

ISBN tištěné verze 978-80-265-0823-6

ISBN e-knihy 978-80-265-0846-5 (1. zveřejnění, 2019)

Cena uvedená výrobcem představuje nezávaznou doporučenou spotřebitelskou cenu.

*Vydalo nakladatelství BizBooks v Brně roku 2019 ve společnosti Albatros Media a. s.
se sídlem Na Pankráci 30, Praha 4. Číslo publikace 35 120*

*© Albatros Media a. s., 2019. Všechna práva vyhrazena. Žádná část této publikace
nesmí být kopírována a rozmnožována za účelem rozšiřování v jakékoli formě či
jakýmkoli způsobem bez písemného souhlasu vydavatele.*

1. vydání

*Nakladateli se přes veškeré úsilí nepodařilo najít autory některých fotografií ani jejich
případné dědice. Pokud existují, nechtě nakladatele laskavě kontaktují.*

OBSAH

Úvod	4
Věnování	5
PF 1969	6
Rok podle jiných kalendářů	7
Čísla, tabulky, statistiky	8

Narodili se	13
Rok čínského kalendáře	15
Kultura	20
Hudba	22
Film	34
Divadlo	42
Literatura	47
Výtvarné umění	54
Jazykový koutek	60
Média a reklama	62
Realita všedního dne	70
Móda a bydlení	94
Architektura a design	106
Doprava	115
Sport a zdraví	120
Krimi	130
Vtipy/Humor	134
Měsíc	142
Kalendárium	152

ÚVODEM

Nebyl to jednoduchý rok, i když navzdory zůstane ve stínu toho předchozího. Tanky už tady jsou a sotva se může stát něco dramatictějšího. Věci se však začínají měnit a vzdorovat tomuto vývoji je snad ještě těžší než se postavit proti tankům.

„Situace u nás je stále podivnější. Nic se zdánlivě neděje a přitom se zdánlivě něco děje. Nikdo neví přesně co,“ píše na jaře Jan Werich Jiřímu Voskocovi do New Yorku.

Některé zásluhy jsou stále ještě zásluhami, jiné se již stávají chybami. A mnozí si uvědomují, že poměry, které se „konsolidují“, tady budou nadlouho. Život jde dál... A na pozadí „nejsložitějšího období socialistického vývoje“ se odehrávají obvyklé lidské osudy, vznikají a zanikají vztahy, přicházejí na svět děti, chodí se do tanečních...

Krasobruslařka Hanka Mašková končí sportovní kariéru a nastupuje k lední revui, do kin jde Podskalského film Světáci, v Praze zpívá Ella Fitzgeraldová, Kája Saudek kreslí svoje komiksové postavičky a mladoboleslavská Škodovka začíná vyrábět automobily Škoda 100, nástupce končících „embéček“.

Málokoho v tehdejší Československu napadá, že tento rok je zlomový i jinde. A nejde jen o to, že první člověk šlápl do měsíčního prachu.

Tato kniha je určena těm, kteří se v tomto zvláštním roce narodili. Nabízí mozaiku, jejíž jednotlivé kamínky se mohou každému z nás skládat do jiného obrazu. Třeba se stane odrazovým můstkem pro vaše vzpomínky a pro rozhovory s vašimi blízkými. Vždyť každá rodina má svoji paměť a tu je dobré čas od času oživit.

P. S.: Pokud vy sami jste jiný ročník, ale rádi byste tuto knihu věnovali někomu ze svých milých, kdo se v tomto roce narodil, můžete využít následující stránku. Je tu pro vás a vaše osobní přání oslavenci.

Stránka pro tebe

PF 1969

Mým rodičům
Alena Breuerová

ROK 1969 PODLE JINÝCH KALENDÁŘŮ

Gregoriánský kalendář	1969 (<i>MCMLXIX</i>)
Arménský kalendář	1418
Asyrský kalendář	6719
Bengálský kalendář	1376
Berberský kalendář	2919
Buddhistický kalendář	2513
Byzantský kalendář	7477–7478
Čínský kalendář	4666, <i>Žlutý kohout (fénix)</i>
Etiopský kalendář	1961–1962
Hebrejský kalendář	5729–5730
Íránský kalendář	1347–1348
Islámský kalendář	1388–1389
Japonský kalendář	44. rok éry <i>Šówa</i>
Javánský kalendář	1900–1901
Koptský kalendář	1685–1686
Korejský kalendář	4302
Římský kalendář	2722
Thajský solární kalendář	2512

ČÍSLA, TABULKY A STATISTIKY

CENY POTRAVIN, ZBOŽÍ A SLUŽEB V KČS

Chleba	2,60/kg	Pánská košile	
Rýže	5,-/kg	bavlněná/polyesterová	68,-/115,-
Brambory	0,80/kg	Ponožky pánské	6,70
Hovězí s kostí	17,-/kg	Kolo	790,-
Vepřový bůček	30,-/kg	Auto Škoda Š100	
Sádlo	22,-/kg	(čekací doba až 3 roky)	56 500,-
Vejce zimní/letní	1,30/1,- ks	Motorka JAWA	9 000,-
Cukr kostkový	8,-/kg	Televizní přijímač	3 950,-
Kuře	26,50/kg	Elektrický vysavač	660,-
Mléko 2%	1,90/l	Lednička 60l	2 380,-
Máslo	40,-/kg	Nábytek do kuchyně	3 088,-
Káva	160,-/kg	El. proud	0,70/kW
Čokoláda	90,-/kg	Benzín normál	2,10/l
Pivo 10°	1,70 ½l	Plyn	0,50/m ³
Rum 40%	65,-/l	Uhlí černé	27,30/q
Bílé víno	17,-/l		
Dámské šaty s krátkými rukávy	115,-	SLUŽBY	
Dámský kabát		Holič	
vlněný zimní	730,-	(stříhání)	5,10
Dámské punčochy		Vodová ondulace	
silonové	14,-	s mytím vlasů	9,90
Dámská obuv		Trvalá	33,-
vycházková celoroční	173,-	Nájem (2 pokoje, kuchyň,	
Pánský oblek		bez ústř. topení)	106,-
vlněný/tesilový	1 213,-/1 016,-	Hotel B (dvojlůžkový pokoj	
		bez koupelny)	53,70

Turistická ubytovna (<i>lůžko</i>)	11,- až 14,-
Kino	4,-
Kino širokoúhlý formát	6,-
Čistírna: pánský oblek	12,-
Dámské šaty	8,50

DOPRAVA A SPOJE

Jízdné osobní vlak 100 km	14,-
Rychlík 300 km	58,80
Tramvaj	0,60
Poštovní známka	0,60
Telefon (<i>místní hovor</i>)	0,30
Televizní poplatek za měsíc	25,-

BYTOVÁ VÝSTAVBA V ROCE 1969

Nové byty	85 656
(z toho <i>individuální výstavba</i>)	21 282)
Rodinné domky	18 101

400 000 domácnostem chybí vlastní byt.

VYBAVENOST DOMÁCNOSTÍ (NA 1 000 OBYVATEL)

Pračka a odstředivka	260
Chladnička	163
Rozhlasový přijímač	422
Televizor	220
Osobní automobil	49

SPOTŘEBA NA 1 OBYVATELE ZA ROK

68,9 kg masa
195,6 l mléka
7,1 kg másla
261 vajec
68,3 kg chleba
38,1 kg cukru
3 kg čokolády
100,7 kg brambor
47 kg ovoce/76,7 kg zeleniny
138 l piva
1678 kusů cigaret

PLATY

Průměrná měsíční mzda

zaměstnance v ČSSR je 1 886 Kčs.

(V USA je v roce 1969 průměrný roční příjem 8 550 dolarů.)

Věda	2 135 Kčs
Školství a kultura	1 808 Kčs
Zdravotnictví a sociální péče	1 742 Kčs
Peněžnictví	1 940 Kčs
Správa, soudnictví, prokuratura	1 968 Kčs
Životní minimum (<i>odhad</i>)	500–550 Kčs

Průměrná výše starobních důchodů v ČSSR je 848 Kčs (u rolníků je to 497 Kčs).

Zaměstnanost žen je asi 46 procent.

STRUKTURA VÝDAJŮ DOMÁCNOSTÍ ZAMĚSTNANCŮ V ČSSR ZA ROK (PRŮMĚR NA 1 ČLENA DOMÁCNOSTI)

Celkem	16 424,-
Potraviny, nápoje, veřejné stravování:	4 841,-
Průmyslové zboží:	4 696,-
Služby	2 282,-
<i>(z toho např. nájem a komunální služby 646,-, vzdělání a kultura 162,-, rekreace, léčení, dětská zařízení 403,-)</i>	

ŠKOLSTVÍ V ČSSR

Počet jeslí	1 875
Mateřské školy	8 173
Počet dětí v MŠ	377 762
Základní devítileté školy	10 908
Počet žáků ZDŠ	2 002 053
Gymnázia	350
Počet studentů vysokých škol	133 524

**Počet vysokoškoláků na 1 000
obyvatel v ČSSR je 9,0.**

KULTURA (ČSSR)

Knihovny	11 641
Divadla	83

Kina (<i>státní</i>)	3 507
Dokončené filmy	1 298
<i>(z toho celovečerních filmů</i>	<i>51)</i>
Počet vydaných knih	5 800
Tisk	1 589 titulů
Muzea	261

VYNÁLEZY A ZLEPŠOVACÍ NÁVRHY

Počet podaných přihlášek	5 236
Počet udělených autorských osvědčení a patentů	3 619
Počet zlepšovacích návrhů	87 266

VÝVOZ

Obráběcí stroje	10 196 000
Jízdní kola	224 000

DEMOGRAFICKÝ VÝVOJ V ČESKOSLOVENSKU

Počet obyvatel ČSSR	14 415 468
<i>(Česká socialistická republika</i>	<i>9 896 695)</i>
Počet sňatků	125 285
<i>(8,7 na 1 000 obyv.)</i>	
Počet rozvodů	23 936
<i>(1,66 na 1 000 obyv.)</i>	
Počet narozených dětí	224 567
Počet žádostí o interrupci	102 797
Počet úmrtí	161 276

(nejčastější příčinou jsou nemoci oběhové soustavy)

Střední délka života byla v roce 1969 69,59 let (muži 66,21 roku, ženy 73,16).

Přírůstek stěhováním - 5 974

TURISTICKÝ RUCH

Cesty čs. občanů

do zahraničí 2 896 452

(z toho do nesocialistických států 715 356)

Návštěvníci ze zahraničí 2 899 213

EMIGRACE

Nedovolená emigrace činila asi 1 % výjezdů čs. turistů na Západ. Podle zprávy ministerstva vnitra byla např. od září 1968 do května 1969 prokázána emigrace 5 460 občanů spolu s 1 114 dětmi mladšími 15 let. V zahraničí tou dobou pobývalo asi 40 000 čs. občanů. Mnozí si tehdy pobyt v zahraničí prodlužovali, takže údaje z různých zdrojů se liší a jde spíše o odhady. Od ledna do konce dubna bylo podáno 4952 žádostí o legální vystěhování.

RODINA JAKO ZÁKLAD STÁTU

Sociologický časopis 5/1969 uveřejnil výsledky **Průzkumu mladé rodiny**:

- Délka známosti před sňatkem je v průměru 18,5 měsíce (studenti 24, dělníci 17), třetina snoubenců se bere po dvou letech.
- 26,5 procenta dívek je těhotných již při vstupu do manželství.
- Vážnou známost navazují dívky v 18, hoši v 21 letech (vysokoškolačky mají problém).
- 4,1 procenta žen a 3,8 mužů nemělo sex před svatbou.
- Při volbě partnera se téměř neuplatňuje materiálně-ekonomické hledisko. Mladí lidé mají sklon diskuzi na toto téma chápat jako znesvěcování svých citů.
- Průměrný měsíční příjem v rodinách městských novomanželů byl 1 025 Kčs na osobu, venkovských 1 097. Do manželství však vstupují s minimálním materiálním vybavením. 43,4 procent městských snoubenců a 36 procent venkovských nemá do nové domácnosti nic.
- Osobní automobil má 1,8 procent městských párů a 1,6 procent dvojic venkovských.

- 59 % městských párů zůstává bydlet u rodičů. Každá pátá dvojice musí při vstupu do manželství bydlet odděleně. Po třech letech bydlí samostatně 51 procent dvojic, 38,7 procenta je stále u rodičů.
- V Praze tvoří rozvody mladých manželství (do 5 let) jednu třetinu všech rozvodů. Hlavní důvody jsou neshoda povah a zájmů, nevěra muže a ženy, špatný názor na manželství; finanční neshody (význam tohoto faktoru roste s délkou trvání manželství).
- Každý desátý vysokoškolák se domnívá, že ideální je rodina bezdětná.

Uvažuje se o zvýšení věkové hranice pro vstup do manželství na 21 let, pro muže dokonce na 24 let.

NEJOBĹBENĚJŠÍ CHLAPECKÁ JMĚNA

Petr	6 567
Pavel	5 055
Jiří	4 868
Martin	3 717
Jan	2 731
Roman	2 622
Jaroslav	2 575
Miroslav	2 386
Josef	2 301
Tomáš	2 265

NEJOBĹBENĚJŠÍ DÍVČÍ JMĚNA

Jana	5 217
Lenka	3 049
Hana	2 816
Eva	2 147
Martina	2 032
Jitka	1 997
Iveta	1 789
Marcela	1 739
Ivana	1 635
Monika	1 570

NARODILI SE

Jolana Voldánová, moderátorka a novinářka

Varhan Orchestrovíč Bauer, skladatel a dirigent

Viktor Dyk, zpěvák a skladatel

Jaroslav Kmenta, novinář

Karel Dobrý, herec

Tomáš Cikrt, novinář a politik

Zdeněk Koudelka, právník

Jiří Dienstbier mladší, politik

David Ondříček, režisér

Lucie Výborná, moderátorka a novinářka

Roman Šmucler, lékař, moderátor

Jaroslav Sakala, skokan na lyžích

Václav Klaus ml., český politik, bývalý ředitel gymnázia

Jan Suchopárek, fotbalista

Ondřej Kepka, herec a režisér

Josef Beránek, hokejista

Stanislav Gross, politik († 16. dubna 2015)

Patrik Augusta, hokejista

Pavel Klusák, hudební publicista

Robert Jašków, herec

Dan Bárta, zpěvák

– 12. ledna

– 21. ledna

– 10. února

– 16. února

– 2. května

– 9. května

– 9. května

– 27. května

– 23. června

– 30. června

– 8. července

– 14. července

– 10. září

– 23. září

– 28. září

– 25. října

– 30. října

– 13. listopadu

– 29. listopadu

– 4. prosince

– 14. prosince

Lucie Výborná

Karel Dobrý

Jolana Voldánová

SVĚT

Christy Turlingtonová , americká modelka	– 1. ledna
Michael Schumacher , německý automobilový závodník	– 3. ledna
Marilyn Manson , americký umělec	– 5. ledna
Bobby Brown , afroamerický hudebník	– 5. února
Jennifer Anistonová , americká herečka	– 11. února
Javier Bardem , španělský herec	– 1. března
Alexander McQueen , britský módní návrhář († 2010)	– 17. března
Susan Polgárová , maďarsko-americká šachistka	– 19. dubna
Renée Zellwegerová , americká herečka	– 25. dubna
Cate Blanchettová , australská herečka	– 14. května
Steffi Grafová , německá tenistka	– 14. června
Jennifer Lopezová , americká herečka a zpěvačka	– 24. července
Matthew Perry , americký herec (Přátelé)	– 19. srpna
Dweezil Zappa , americký kytarista	– 5. září
Catherine Zeta-Jonesová , herečka	– 25. září
Jens Lehmann , německý fotbalový brankář	– 10. listopadu
Višvanáthan Ánand , indický šachový velmistr	– 11. prosince
Ed Miliband , britský politik	– 24. prosince
Linus Torvalds , finsko-americký počítačový programátor	– 28. prosince

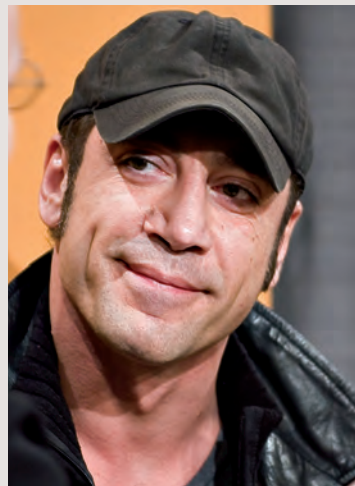
Višvanáthan Ánand

Renée Zellwegerová

Javier Bardem

ROK ŽLUTÉHO KOHOUTA

17. 2. 1969 – 5. 2. 1970

Rok Kohouta (nebo také Fénixe) je rokem úsilí, svědomité práce a disciplíny. V politice vítězí konzervativní tendence. Velkým tématem je právo a pořádek. Žlutý („zemský“) Kohout je znamení jinové (Fénix byl ve staré Číně symbolem císařovny).

Kohout je obecně znamení řádu a strategického plánování. Lidé narození v tomto roce se vyznačují pronikavým úsudkem. Bývají to dobří organizátoři (někdy až intrikáni), perfekcionisté s velkým smyslem pro povinnost. Tito lidé neztrácejí čas ani peníze a poněkud opovržlivě shlížejí na ty, kdo tak činí. Sami si věří, přejí si vyniknout a nesnesou pocit, že by měli být považováni za „řadové“. Kohout touží prokázat svoji jedinečnost. Chce mít ve všem pravdu a mít vše pod kontrolou, takže může působit dojem člověka arogantního a domýšlivého. Kohoutům však velice záleží na ocenění ze strany druhých. Kohout rád „předvádí své peří“, a pokud nemá komu, chřadne.

Kohout je komunikativní a sebejistý. Dokáže přehánět, ale téměř nikdy nelže, i když pravda může být nepříjemná a zraňující. Není příliš citový a někdy nechápe, proč se lidé cítí ublíženě. Nemá ve zvyku lichotit. Ve sporu nerad připouští, že se zmýlil. Trpělivost a zdrženlivost nepatří k jeho ctnostem. Vysoká vnímavost ve spojení s nedostatkem trpělivosti přispívá k tomu, že mívá sklon k ukvapeným soudům. Občas přeceňuje své schopnosti a někdy si vezme větší sousto, než je schopen zvládnout. Rád rozdává rady, i nevyžádané, ale sám si poradit nedá.

Je spolehlivý, vysoce loajální, nesnáší nepoctivost a nemá rád, když si z něj někdo utahuje nebo znevažuje jeho schopnosti. Sám s kritikou neváhá. Přesto mívá hodně přátel, kteří oceňují jeho upřímnost a věrnost.

Žlutý kohout stojí ze všech Kohoutů nejpevněji na zemi. Uvažuje prakticky a má realistická očekávání i cíle. Bývá pracovitý a obezřetný. Budí důvěru.

Stejně jako jiným mu záleží na úspěchu, ale neklade takový důraz na materiální blahobyt. Na rozdíl od ostatních také dává přednost jednoduchému, přirozenému a neokázalému životnímu stylu. Chce ze sebe vydat to nejlepší a totéž očekává od druhých. Je přímočarý a analytický. Není zvláště ochoten naslouchat názorům ostatních. Nevzdává se. Když jde o překonání překážek, dokáže být razantní a je schopen se zuřivě hádat. I když prohraje, stále se ještě pokouší druhou stranu přesvědčit. Nebývá příliš flexibilní.

Zejména muži mají vybraný vkus a rádi se dobře oblékají. I v tomto ohledu se někdy netají přezíravostí k těm, kteří to nedovedou či nedělají. Ženy v tomto znamení si na zevnějšek příliš nepotrpí. Kohouti obecně vyhledávají a potřebují krásno, zejména to, které je „in“.

POVOLÁNÍ

Ideální povolání jsou ta, kde může Kohout předvádět své znalosti – jako učitel, manažer nebo i politik. Praktičnost a smysl pro finance jej však mohou předurčovat ke kariéře v bankovníctví či marketingu a smysl pro krásu jej může vést do oblasti designu a módy či dokonce umění. Tito lidé neplýtvají silami a úspěšní bývají od samého počátku, jen nesmí zpychnout. Ochotně pomáhají druhým. Kohout je dobrý šéf, jeho sebejistota se přenáší i na ostatní. Jeho ambice, vysoké pracovní nasazení a sklony k pedanterii a netrpělivosti však mohou vést k tomu, že mezi podřízenými není příliš oblíben.

LÁSKA, VZTAHY, RODINA, ZDRAVÍ

Kohout je idealistická povaha. V lásce je spolehlivý, upřímný a věrný; své přátele je vždy připraven hájit. Jeho city bývají natolik intenzivní, že se jen těžko může

vyhnout zklamání. Bývají to složité osobnosti, které jsou navenek silné, ale v hloubi duše potřebují oporu, potvrzení, a právě to hledají u svých blízkých. Rodina je pro ně útočiště. Doma to bývají oni, kdo hlídají rozpočet, pečlivě plánují a organizují. Nechápu lidi, kteří improvizují a jednají bez přípravy.

Jako partneři jsou monogamní, ale vůči svým blízkým dokážou být až přehnaně kritičtí, takže je někdy odradí natolik, že před nimi prchnou. Sami však nesnášejí, když jim někdo říká, co mají dělat. Ideálním partnerem Kohouta je v čínském zvěrokruhu Drak, Buvol nebo Had.

Pokud jde o zdraví, drobným problémům Kohouti neuniknou, ty závažnější se jim spíše vyhýbají. Pozor by si měli dávat především na trávení. Jsou vybíraví, měli by se však vyhýbat přejídání a nezdravým pokrmům. Na zažívání mohou mít vliv i výkyvy nálad, kterým často podléhají.

Olga Havlová se narodila v roce Kohouta, zdroj: Výbor dobré vůle, foto Ondřej Němec

ŽLUTÝ KOHOUT V DĚJINÁCH

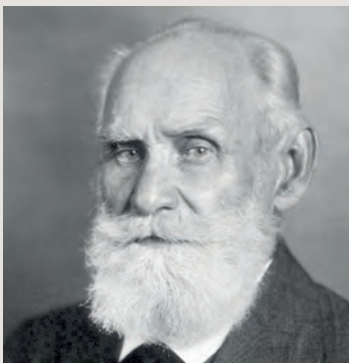
Předcházejícím rokem Žlutého kohouta, který by tedy v šedesátiletém cyklu měl být roku 1969 svým charakterem nejbližší, byl rok 1909. Byl to rok, kdy Louis Blériot poprvé přeletěl kanál La Manche ve stroji těžším než vzduch; Srbsko a další státy uznaly rakousko-uherskou anexi Bosny a Hercegoviny a v osmanské říši vraždili Armény. Další takovýto rok v šedesátiletém cyklu nastane v roce 2029.

V roce 1909 se narodil například **U Thant**, barmský generální tajemník OSN (v letech 1961–1971), automobilový konstruktér **Jean Bugatti**, **Sir Nicholas Winton**, britský humanitární pracovník, **Benny Goodman**, americký jazzový hudebník, **Andrej Gromyko**, sovětský ministr zahraničí (v letech 1957–1975), **C. Northcote Parkinson**, britský spisovatel a autor „Parkinsonova zákona“, **Elia Kazan**, filmový režisér, **Ferdinand Porsche**, rakousko-uherský podnikatel, **Douglas Fairbanks**, americký herec, **Aenne Burda**, německá podnikatelka; a také herec **Karel Höger** nebo spisovatel **Vladimír Neff**.

V roce Žlutého kohouta se narodil například **Ivan Petrovič Pavlov** (1849). V jiných „kohoutích“ letech se narodili **Zdeněk Miler**, režisér a výtvarník animovaných filmů (1921), **Gustav Brom**, brněnský kapelník (1921), **Oldřich Černík**, československý premiér (1921), **Simone Signoretová**, francouzská herečka (1921), **Nancy Reaganová**, manželka prezidenta USA (1921), **Alexander Dubček** (1921), **Luděk Munzar**, herec (1933), **Olga Havlová**, první manželka českého prezidenta Václava

Simone Signoretová

Ivan Petrovič Pavlov

Yoko Ono

Havla (1933), **Yoko Ono**, japonsko-americká výtvarná umělkyně a hudebnice (1933), **Jean-Paul Belmondo**, francouzský divadelní a filmový herec (1933), **Karl Lagerfeld**, módní návrhář (1933), **Karel Šíp**, moderátor a bavič (1945), **Miroslav Štěpán**, politik (1945), **Jaroslav Uhlíř**, skladatel a herec (1945), **Hana Maciuchová**, herečka (1945), **Zdeněk Porybný**, novinář (1945), **Radovan Karadžić**, bosenskosrbský politik (1945), **Zdeněk Pohlreich**, šéfkuchař (1957), **Tomáš Hanák**, herec a moderátor (1957), **Marek Eben**, herec a moderátor (1957), **Usáma bin Ládin**, zakladatel organizace al-Káida (1957), **Aj Wej-wej**, čínský výtvarný umělec a aktivista (1957), **Barbora Špotáková**, oštěpařka (1981), **Ewa Farna**, zpěvačka (1993).

„MENŠINOVÉ ZNAMENÍ“: ŽLUTÁ OPICE

Lidé narození do 16. února přišli na svět ještě ve znamení Opice. Bývají nadaní, nevypočitatelní a bez zábran. Jsou okouzující, takže jim ledacos projde. Jejich méně známou charakteristikou je schopnost „vidět neukázané, slyšet nevyslovené“. Tato kombinace spolu s velkou výdrží a mimořádným sebeovládáním z Opice činí nejobávanějšího protivníka čínského zvěrokruhu. Opice je svou podstatou veselá a hravá a nemá ráda, když jí tento přístup k životu berou. Nemá ráda, když ji někdo nutí „žít vážně“, vadí jí kritika a nesnáší stres. Má skvělou paměť a postřeh a z informací dokáže vyvozovat překvapivé závěry. Vyznačuje se schopností nekonvenčního myšlení, má fantazii a zároveň je velmi racionální. Typickou vlastností Opice je roztěkanost, ačkoliv právě Žlutá („hliněná“) opice je velmi vytrvalá a nenechá se ničím odvést od svých záměrů. Ráda se předvádí. Lidé narození ve znamení Opice bývají ve společnosti velmi oblíbení. Jsou pohotoví, bývají fyzicky obratní a manuálně zruční; dokážou hbitě řešit problémy a vynikají schopností učit se za pochodu. V lásce má Opice tendenci rychle vzplanout a zase ochladnout, přesto však dokáže být loajálním partnerem.

KULTURA

Jiří Trnka

HUDBA

PRŠÍ A VENKU SE SETMĚLO...

Američané mají svůj *Woodstock*. V Praze si podávají dveře světové hvězdy a Gustávu Husákovi se nelíbí píseň *Hej, páni konšelé*. Vychází historicky nejúspěšnější nahrávka Supraphonu, *Gottovy Vánoce ve zlaté Praze*, ale také *Pták Rosomák* skupiny Olympic nebo první deska Karla Kryla. Už ale začíná být znát, že tato noc nebude krátká...

ZLATÝ SLAVÍK

Svědčí o tom i populární anketa Zlatý slavík. V únoru 1969 s velkou slávou, za účasti prvního tajemníka ÚV KSČ Alexandra Dubčeka i ministra kultury, proběhlo předávání cen za rok 1968 a koncert vysílala Československá televize v přímém přenosu. Vyhráli tehdy **Marta Kubišová** a **Karel Gott**. Nejoblíbenější písní se stala **Lady Carneval**, jako druhá se umístila **Modlitba pro Martu**.

V roce 1969 nejlepším zpěvákem a zpěvačkou zůstali **Gott** a **Kubišová**, ale kategorie Píseň byla zrušena (bylo celkem jasné, že tentokrát by Modlitba pro Martu vyhrála). Marta Kubišová si šla pro cenu naposledy – do redakce časopisu Mladý svět, který soutěž pořádal. Žádný přímý přenos. Jen krátká zpráva v Mladém světě, ve které vítězové ankety dokonce ani nebyli uvedeni (hlasovalo tentokrát celkem 36 711 posluchačů). A v následujícím roce 1970 byla pro jistotu zrušena i kategorie Zpěvačka. Zvítězil Karel Gott.

Ze skupin je na vrcholu slávy trio **Golden Kids** (Vondráčková, Neckář a nyní již nejmenovaná Kubišová), které vzniklo na podzim 1968. 27. ledna 1970 je v Ostravě čeká poslední vystoupení a skupina se rozpadne.

GUSTÁV HUSÁK MÁ VÝHRADY

Ani mezinárodní festival **Bratislavská lyra** v létě toho roku neprobíhá hladce. V napjaté atmosféře se řeší přímý přenos, neboť obsah některých písniček je „politicky závadný“, takže do státní televize a rozhlasu nepatří. V zákulisí se schyluje ke stávce... Zlatou lyru nakonec získá Karel Černocho za Píseň

o mé zemi (později se kaje a cenu vrátí); druhá je Naďa

Urbánková, třetí Karel Gott. Jeho píseň **Hej, páni konšelé** ovšem zkritizuje sám Gustáv Husák: Zejména rozcupuje přání „chtěl bych mít na zemi ráj“...

Zlatým hřebem galakonzertu Lyry má být americká skupina **Beach Boys**. Ještě nedávno konkurovali Beatles, nyní jsou pravda lehce za zenitem a sami jsou překvapeni z nadšeného přijetí. Natěšené fanoušky ale nechají čekat; už na své pražské vystoupení v nabitě Lucerně přijdou pozdě, neboť tyto „vegetariáni vyškolení v Indii“ medituji, a koncert pak odbudou. „*Není daleko doba, kdy někdo řekne milým chlapcům z kalifornského pobřeží, že když jim ta muzika tolik vadí v meditování a nemohou stačit obojí, tak aby raději toho koncertování nechali,*“ napíše kritik Mladého světa.

HOUPAČKA

Končí **Houpačka**. První hitparáda, která si klade za cíl seznamovat československé posluchače s tím nejlepším z naší i světové populární hudby, se naposledy vysílá 30. března a vyhraje ji skladba **Běž domů, Ivane**. Autoři pořadu Čtrnáct na houpačce, manželé Jiří a Mirka Černí, dostanou pokyn v příštím kole vyřadit tuto píseň a také Krylova Bratříčka. Oni ale odmítnou: Pořadí je výsledkem hlasování posluchačů a oni je nehodlají zkruslovat.

„*Asi by to ještě nějakou dobu fungovalo,*“ vzpomíná pak Jiří Černý. „*Po celý rok 69 ještě leccos šlo. Marta Kubišová zpívala v Lucerně ještě v lednu 1970.*“

BRATŘÍČKU, ZAVÍREJ VRÁTKA

24. března v Pantonu vychází první deska Karla Kryla **Bratříčku, zavírej vrátka**. Album sestavil a prosadil Jiří Černý z nahrávek z ostravského rozhlasu. Přesný náklad desky není znám, odhaduje se na 50 000. Stála 36 Kčs. Po výměně ředitele Pantonu byl zbylý náklad rozřezán cirkulárkou na dvoře vydavatelství. V první polovině roku 1969 vydal Panton zpěvník písní pod názvem Hraje a zpívá Karel Kryl (49. díl Písníček do kapsy).

CO JEŠTĚ SE DĚJE

26. června zpívá v Lucerně **Ella Fitzgeraldová**. Jednapadesátiletá zpěvačka předvede „koncert, jaký jsme v Praze ještě neslyšeli“. „*Celá Lucerna patří paní Elle. Má černou sukni a bílou halenku s bohatým volánem, prochází se po jevišti jako půvabný medvídek a zpívá hlasem dvacetileté ... Musí – ano, těm, kteří jí tak fantasticky děkují, těm, kteří ji zavalují takovými ovacemi, těm musí přidat. Nikde na světě Ella Fitzgeraldová nepřidává. V Praze přidávala. Po obou koncertech.*“

Ella Fitzgeraldová

Na vltavském parníku si „paní Ella“ zazpívá s **Evou Olmerovou**. Ta ji svým výkonem nadchne. Okamžitě ji zve, že v turné budou pokračovat společně. Olmerové po předchozích zákazech právě vyšlo exportní album **Jazz Feeling**, černošské spirituály a jazzová klasika. Zpěvačku ale Pragokonzert nepustí „ani do Drážďan“. Toho roku však nahraje ještě slavné kainerovské hity **Černou káru, Blues železničního mostu...**

BRATŘÍČKU, ZAVÍREJ VRÁTKA valčík

KAREL KRYL

Tempo di valse

mf

Smp Emi

1. Bratříčku, ne-vzly-kej, to ne-jsou
Se sl-zou na víč-ku hle-dí-me

F H⁷

bu-bá-ci, vždyť už jsi ve-li-kej, to jsou jen vo-já-ci:
na se-be. Buď se mnou, brat-říč-ku, bo-jím se o te-be

C H

při-je-li v hranatých, železných ma-rin-got - kách.
na cestách kli-ka-tých, bratříčku, v po-lo-bot - kách.

Emi Hmi Emi Hmi Emi Hmi Emi Hmi

Pr-ší a ven-ku se se-tmě-lo. Ta-to noc

Emi Hmi Emi H Emi H Emi H⁷ C

ne-bu-de krát-ká. Be-rán-ka vl-ku se

Emi C Emi 1. H⁷

za-chtě-lo. Brat-říč-ku, *Parlando*: za-vřel jsi vrát-ka?

V říjnu pak Lucernu vyprodá **Duke Ellington**, a také on přidává, ačkoliv to ani na jeho koncertech nebývá zvykem. Ellington a jeho „staří pánové“, z nichž většina s ním hraje od 30. let, přijeli na šestý Mezinárodní jazzový festival.

Beatmanem roku se stává Petr Janda. Skupině Olympic vychází její druhé album **Pták Rosomák**. Na vyprodaném Beatovém festivalu patří k největším hvězdám; kromě Olympiku vystupují například Apollobeat, Blue Effect, Framus Five, ostravská skupina Flamingo s Marií Rottrovou a Hanou Zagorovou; Synkopy 61; The Primitives Group, George and Beatovens nebo Samuels Mikyho Volka.

Sourozenci Hana a Petr Ulrychovi bodují s písní **Nechod' do kláštera**. Ve studiu Supraphonu v pražských Dejvicích ale vzniká již od června 1969 **Odysea**, jejich legendární album se skupinou Atlantis a Orchestrem Gustava Broma. Nahrávka nakonec vyjde až v roce 1990.

V září 1969 nahrává **Karel Gott** v Týnském chrámu s Pražskými madrigalisty album **Vánoce ve zlaté Praze**. Deska se stane nejprodávanější nahrávkou Supraphonu; dodnes se u nás prodalo téměř 700 000 kusů, v zahraničí podle některých zdrojů přes milion.

Za každé zahraniční vystoupení Karla Gotta získává Československo přibližně tolik jako za prodej jednoho vozu Škoda MB 1000 (výrobní náklady jsou navíc minimální).

Za rok 1969 zaplatila německá firma Polydor za prodej Gottových desek přes půl milionu marek, dalšího tři čtvrtě milionu od ní stát vyinkasuje za jeho koncertní vystoupení.

Waldemar Matuška

Waldemaru Matuškoví

vychází kniha

To všechno vodnes

čas. Rekapituluje v ní své dosavadní osudy – dětství, učňovská léta ve sklárně, vojnu, Semafor ...

MLÁDEŽ A JEJICH HUDEBNÍ IDOLY

Anketa Divadelních novin o tom, jak mladí posluchači vnímají své hudební idoly, potvrzuje „obavy, že vystoupení zpěváka mladým lidem nahrazuje jiné oblasti umění a píseň na ně působí více než nejlepší lyrická báseň. Není divu, že se pak četba knihy stává nudnou činností. Zatím však popularitu zpěváků nic a nikdo nenahradí. V dané situaci by ale měli být zpěváci, tvůrci melodí i textů velmi nároční na svou práci, vědí-li o ohlasu a vlivu, jaké mají. Potěšitelným faktem zůstává, že mnozí z nich opravdu takoví jsou.“

„Je nedostatek gramofonových desek, 64 tituly byly zakázány a staženy z prodeje,“ zaznamená si Ludvík Vaculík krátce před Vánoci. „Dost je knih, i dobrých. Dostaly se do výroby v krátké době normálního režimu loňského roku.“

(Ludvík Vaculík, Nepaměti)

13. května začíná Pražské jaro; zahajuje Česká filharmonie s dirigentem Václavem Neumannem. 25. května hraje Berlínská filharmonie pod vedením Herberta von Karajana Beethovenovu IV. symfonii. Kritika píše o „dokonalosti až nadlidské“.

ZE SVĚTA

V zahraničí patří k největším hitům písně Get Back (Beatles), Presleyho Suspicious Minds, Honky tonk woman (Rolling Stones), Sugar Sugar (The Archies). V německy mluvících zemích jsou celí pryč z třináctiletého holandského zpěváka jménem Heintje.

Beatles končí. 30. ledna spolu naposledy vystupují na veřejnosti – na střeše budovy společnosti Apple na londýnské Abbey Road 3. Album **Abbey Road** vyjde v září. Dodnes je mnoha kritiky považováno za jejich nejlepší. Vystoupení, které se nahrává, přeruší policie: Sousedé si stěžují na hluk.

Kolují zprávy o smrti Paula McCartneyho. Poslední svobodný Beatle se v březnu oženil s Lindou Eastmanovou a v srpnu se jim narodilo první dítě. Šíří se ale fámy, že zahynul už v roce 1966 při autonehodě a místo něj se objevuje dvojník. Tyto informace jsou údajně „zakódovány“ v některých nahrávkách Beatles, například v písni Strawberry Fields Forever; důkazem má být i fotografie na přebalu jejich nového alba Abbey Road. Členové skupiny tam kráčí po přechodu pro chodce, Paul je jediný v bílém a bos. V listopadu časopis Life přinese obrázek šťastné rodiny s titulkem „Paul je stále mezi námi“. Píseň Get Back se v květnu umístí na první příčce na žebříčku v USA. Beatles ale nezadržitelně spějí k rozpadu.

Elvis Presley

Elvis Presley se vrací. Po několika letech, kdy se jakoby ztratil, v memphiském studiu nahrává první písně z připravovaného alba From Elvis in Memphis a Back in Memphis. V největším sále lasvegaského hotelu International má v srpnu během čtyř týdnů mít sérii 57 koncertů. V Las Vegas hrál naposledy v roce 1956 a byla to katastrofa. Teď mu při prvním koncertu 2200 lidí tleská vestoje a následujícího dne mu majitel hotelu nabídne pětiletou smlouvu na milion dolarů ročně. Časopis Rolling Stone mluví o „nadpřirozeném zjevu“.

Johnny Cash opět ve vězení. Po desce At Folsom Prison z minulého roku následuje album At San Quentin z koncertu v největší kalifornské věznici, včetně slavné písně A Boy Named Sue.

Ve Spojených státech vychází **Led Zeppelin**, první album stejnojmenné skupiny. Druhé vyjde ještě před koncem roku.

Johnny Cash

Brian Jones, zakladatel a původní lídr skupiny **The Rolling Stones**, se v červenci pod vlivem drog utopí v bazénu ve svém domě měsíc poté, co ho ostatní členové po dlouhodobých neshodách ze skupiny vyhodili. „*On tu skupinu vytvořil. On si vybral členy. On jí dal název. On vybíral, co budeme hrát. On nám sháněl kšefty. ... měl obrovský vliv, byl důležitý, a pak to pomalu ztrácel – přitom byl vysoce inteligentní – a tak nějak to všechno prošustroval,*“ řekl o Jonesovi dlouholetý kytarista Rolling Stones Bill Wyman.

Simon & Garfunkel pracují na nové desce. Bude se jmenovat **Bridge Over Troubled Water**.

Lennon se na Gibraltaru žení s Yoko Ono. V Montrealu v průběhu jejich druhého Bed-In složí a nahraje píseň **Give Peace a Chance**. Píseň se stává hymnou hnutí proti válce ve Vietnamu a 15. listopadu ji na demonstraci ve Washingtonu zpívá půl milionu lidí.

WOODSTOCK

Woodstock Music & Art Fair byl hudební festival, jehož první ročník proběhl od pátku 15. srpna do pondělí 18. srpna 1969 na farmě Maxe Yasgura, asi 70 kilometrů od městečka Woodstock ve státě New York, a je považován za přelomovou událost v dějinách populární hudby.

Mnozí z umělců, kteří se jej zúčastnili, už tou dobou byli legendami, jiní na tuto cestu vykročili právě tam. A někteří, jako **Jimi Hendrix** nebo **Janis Joplinová**, již následujícího roku nebyli mezi živými. Kromě zmíněných vystupovali během oněch čtyř dnů třeba **Joan Baezová** (tehdy v šestém měsíci těhotenství), **Jefferson Airplane**, **The Who** (s první rockovou operou Tommy), **Arlo Guthrie**, **Carlos Santana** nebo **Country Joe and the Fish**. Pozváni byli i Simon a Garfunkel, kteří ale dali přednost práci na své nové desce, Led Zeppelin, Frank Zappa, The Door, Jethro Tull, Joni Mitchellová a údajně také Rolling Stones.

Festival pojatý jako „oslava míru a hudby“ měl původně být výtěžný. Organizátoři chtěli ze zisku financovat založení nahrávacího studia. Účast se odhadovala na šedesát tisíc, ale vstupenek se v předprodeji prodalo 186 000 (stály 18 dolarů) a na místo konání festivalu vyrazilo kolem milionu lidí. Silnice v okruhu 20 km od festivalové louky byly zcela ucpány, takže mnoho návštěvníků to vzdalo. Pořadatelé rezignovali na kontrolu lístků a vyhlásili volný vstup. Nakonec se na festival dostalo asi 400 000 lidí.

Janis Joplinová

